

Література

1. Коваль Л.В. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи: технологічна складова: [монографія] / Л.В. Коваль. – Донецьк: Юго-Восток, 2009. – 375 с.
2. Ковальчук В. А. Соціально-педагогічні задачі: сутність, типологія, технологія розв'язання : [монографія] / В. А. Ковальчук. – Житомир : Житомир. держ. пед. ун-т, 2003. – 152 с.
3. Мільто Л. О. Методика розв'язання педагогічних задач : [навч. посібник] / Л. О. Мільто. [2-ге вид., переробл. і допов.] – Харків : Ранок-НТ, 2004. – 152 с.
4. Моделирование педагогических ситуаций: проблемы повышения качества и эффективности общепедагогической подготовки учителя / [под ред.: Ю. Н. Кулюткина, Г. С. Сухобской]. – М. : Педагогика, 1981. – 120 с.
5. Ситуационный анализ, или Анатомия кейс-метода / [под ред. Ю. П. Сурмина]. – К. : Центр инноваций и развития, 2002. – 286 с.

Анотація

В статті розкритті результати теоретико-практичного дослідження формування професійних умінь у студентів спеціальності “Початкове навчання” в процесі розв'язання системи педагогічних задач. Наведені елементи системи педагогічних задач. Представлені та охарактеризовані основні етапи та підсумки дисертаційного дослідження за темою “Система педагогічних задач як засіб формування професійних умінь у майбутніх вчителів початкових класів”.

Аннотация

В статье раскрыты результаты теоретико-практического исследования формирования профессиональных умений у студентов специальности “Начальное обучение” в процессе решения системы педагогических задач. Приведены элементы системы педагогических задач. Представлены и охарактеризованы основные этапы и итоги диссертационного исследования по теме “Система педагогических задач как средство формирования профессиональных умений у будущих учителей начальных классов”.

Summary

In the article the results of research are exposed on forming of professional abilities for the students of speciality the “Elementary school teacher” in the process of decision of the system of pedagogical tasks. The elements of the system of pedagogical tasks are resulted. Presented and described the basic stages and results of dissertation research on the topic “System of pedagogical tasks as mean of forming of professional abilities for the future teachers of initial classes”.

Ключові слова: система педагогічних задач, професійні вміння учителя початкових класів.

Ключевые слова: система педагогических задач, профессиональные умения учителя начальных классов.

Key words: system of pedagogical tasks, professional abilities of teacher of initial classes.

Подано до редакції 24.10.2010.

Рекомендовано до друку докт.пед.наук, проф.Редькіною Л.І.

УДК 378:3/8

© 2010

Величко Н.М.

ДО ПРОБЛЕМИ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Становлення сучасної української освіти відбувається в умовах євроінтеграції, зростання етнокультурних впливів та поступового переходу до постіндустріального суспільства. У зв'язку із цим з поміж важливих освітніх завдань постає необхідність етнокультурного відродження, налагодження позитивного міжнаціонального спілкування, виховання віротерпимості та формування етнічної толерантності молоді. В основних законодавчих та освітніх документах української держави, а саме Конституції України, Законах України “Про загальну середню освіту”, “Про вищу освіту”, Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті принципи багатоетнічності та полікультурності окреслені, як одні з найважливіших.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Останнім часом у науковій літературі спостерігається підвищений інтерес науковців до проблеми професійної освіти педагогів, у зв'язку із зміною освітньої парадигми. У працях вітчизняних дослідників (В.Андрущенко, Н.Абашкіна, В.Болгаріна, П.Антонюк, І.Зязюн та ін.) та зарубіжних вчених (М.Галагузова, Н.Кузьміна, А.Маркова, А.Мудрик та ін.) розкрито засади професійної підготовки педагога та описані основні проблеми, з якими зустрічається педагог в навчально-виховному процесі. Це – постійне ускладнення змісту освіти, гарантування високого рівня освітніх стандартів, самостійна підготовка і вирішення творчих і дослідницьких завдань, ускладнення проблем виховання, безперервне оволодіння прогресивними технологіями навчання та виховання,

новими досягненнями вітчизняного та зарубіжного досвіду. Зазначається, що розв'язання складних професійно-педагогічних проблем, формування практичних умінь та навичок із таких сумісних наук, як філософія, психологія, медицина, релігієзнавство, економіка, правознавство, робота в єдиному інформаційному середовищі передбачає раціональне використання інформаційних технологій у процесі навчання [6].

Аналіз наукової літератури свідчить про широкий спектр поглядів учених на проблему полікультурної освіти. У вітчизняній літературі полікультурність у площині культурології вивчали О.Латишева, І.Лощенова, К.Лях, І.Руденко, В.Морозов, О.Шевнюк та ін. Питання полікультурності у педагогічному процесі висвітлені у працях М.Араджионі, В.Болгаріної, І.Бессарабової, О.Гуренко, Л.Гончаренко, О.Гукаленко, В.Кузьменко, Б.Кобзар, І.Лебідь, А.Гадомського, Н.Якси. Значний внесок у розвиток полікультурної освіти належить зарубіжним вченим, серед яких – Д.Бенкс, С.Бенкс, Д.Гарсія, А.Перроті, А.Турен.

Формулювання цілей статті... Мета нашої статті полягає в аналізі окремих аспектів проблеми полікультурної освіти як складової професійної підготовки майбутнього вчителя.

Виклад основного матеріалу дослідження... В існуючих трактуваннях терміну “полікультурна освіта” І.Бессарабової, В.Болгаріної, О.Гуренко, І.Лощенової, В.Якси спільними рисами є, по-перше, розгляд полікультурності і полікультурної освіти на кількох рівнях; *по-друге*, виділення окремих компонентів та етапів у структурі полікультурної освіти, по-третє, вивчення полікультурної підготовки на всіх освітніх етапах: від дошкільної освіти до професійної підготовки майбутніх спеціалістів. Це свідчить про складність та багатоаспектність явища полікультурності та об'єктивні труднощі побудови освіти за принципами культурного плюралізму [3;4;6;8].

У працях О.І. Гуренко під терміном “полікультурна освіта” розуміється складовий компонент професійної освіти, спрямований на засвоєння культурно-освітніх цінностей інших культур на основі знання своєї культури, а також взаємодію всіх культур на принципах взаємопорозуміння. Таким чином, центральним поняттям є поняття “культура”, яке значною мірою визначає зміст полікультурності, зокрема увага науковців зосереджується на таких моментах як мова, цінності, стандарти, звичаї, спосіб життя. Будуючи модель полікультурної освіти авторка враховувала основні цілі такої освіти, викладені у рекомендаціях до Концепції полікультурної освіти в Україні і виділила такі компоненти: цільовий, суб'єкт-суб'єктний, змістовий, організаційний, технологічний та результативний. Усі компоненти взаємопов'язані та утворюють певну педагогічну систему [5].

Схожий підхід до трактування полікультурної освіти ілюструє визначення В.Болгаріної, І.Лощенової, відповідно до якого, полікультурна освіта – це освіта, ключовим поняттям якої є культура як загальнолюдське явище, спосіб допомоги особистості в подоланні шляху від засвоєння етнічної, національної культури до усвідомлення спільності інтересів народів в їх прагненні до світу, прогресу через культурний розвиток [4].

Групою вітчизняних науковців розроблені рекомендації до Концепції полікультурної освіти в Україні, в яких описані призначення та основні механізми реалізації полікультурної освіти. Викладені у рекомендаціях цілі полікультурної освіти потребують її реалізації на кількох рівнях. До головних цілей полікультурної освіти можемо віднести такі: забезпечення законних прав та задоволення освітніх і культурних потреб національних, мовних, культурних меншин; формування у молодих громадян України усіх національностей повноцінних уявлень про етнічне й мовно-культурне різноманіття сучасного українського суспільства та внесок різних етнічних груп у нашу історію і культуру знань про мову й культури малих і великих народів, що населяють Україну, переконаності в цінності культурного різноманіття та плюралізму; виховання у представників усіх національностей взаємного розуміння, поваги й толерантності, здатності до міжетнічного й міжкультурного діалогу, віри в необхідність мирного розв'язання конфліктів і проблем. Серед основних заходів, спрямованих на запровадження полікультурної освіти в Україні виділяються такі: удосконалення правової бази, інституційне вдосконалення системи середньої освіти [2].

Прикладом розгляду полікультурної освіти на кількох рівнях є погляди І.Бессарабової. На думку дослідниці, по-перше, це особливий спосіб мислення, заснований на ідеях свободи, справедливості, рівності. По-друге, це освітня реформа, спрямована на перетворення традиційних освітніх систем так. Щоб вони відповідали інтересам, освітнім потребам і можливостям вихованців незалежно від расової, етнічної, мовної, соціальної, гендерної, релігійної, культурної приналежності. По-третє, це міждисциплінарний процес, що пронизує зміст усіх дисциплін навчальної програми, а не окремі курси, методи і стратегії навчання, взаємостосунки між учасниками навчально-виховного середовища. По-четверте, це процес залучення учнів до багатства світової культури через послідовне засвоєння знань про рідну і загальнонаціональну культури, формування у юного покоління толерантного ставлення до культурних відмінностей, рис, необхідних для життя в полікультурному світі [3].

Схожі ідеї висловлюються зарубіжним автором Антоніо Перотті у праці “Виступ на захист полі культурності”. Особливого значення при підготовці майбутніх вчителів він надає інтеркультурному підходу, який реалізується на трьох рівнях. Дидактичний рівень відображає науковий підхід, що передбачає оцінку всіх знань під різними кутами зору, демонструючи їхню відносність. Педагогічний рівень – це набуття навичок, умінь і засобів, що дають кожному індивіду змогу визначитися стосовно іншого, урізноманітнити відносини, приймати різні

культури у своєму середовищі, з'ясувати, що групи до яких він належить, не є ні центром, ні вершиною світу. Соціальний рівень реалізується через освіту, націлену на оптимальну інтеграцію в демократичне суспільство й інтеграцію людини в спільноту (виховання у взаємовідносинах з іншими, вміння протистояти змаганням й конфліктам) [1].

Однак автор застерігає, що при професійній підготовці майбутніх вчителів слід уникати двох помилок. Перша – це підміна інтеркультурним навчанням загальновідомих вимог до кваліфікації й підготовки та його призначення для особливого типу викладачів, які мають себе присвятити навчанню мігрантів. А.Перотті зауважує, що хоча інтеркультурне навчання може служити дороговказом у виробленні навчальних підходів, воно не замінить необхідних фахових знань і вмінь педагогів. Друга помилка полягає в подачі інтеркультурної підготовки як додаткової, призначеної тільки для вчителів певних спеціальностей.

У будь-якому разі, запровадження інтеркультурної підготовки вимагає від викладача як знання різних культур, так і життєвого досвіду і співпраці. Форми інтеркультурного навчання повинні включати два параметри: показник «знань» та показник «відносин». Перший показник передбачає вміння розпізнавати й долати стереотипи, враження, односторонність поглядів. Другий показник спрямований від суб'єкта на інших людей. Автор так описує цей показник: «потрібно усвідомити і пережити щось інше, підійти до реальності з іншого боку, працювати з іншими, розвивати горизонтальні зв'язки, поєднати навчальний процес з оточенням особистості» [1, с. 102].

Погляди О.Гуренко відображають структурний підхід до вивчення проблеми полікультурної освіти, яка, на думку авторки, є складною багатокомпонентною системою. Побудована О.І.Гуренко модель полікультурної освіти майбутніх соціальних педагогів представлена єдністю цільового, суб'єкт-суб'єктного, змістового, організаційного, технологічного та результативного компонентів. Усі компоненти взаємопов'язані і утворюють певну педагогічну систему, у якій реалізація загальної мети посередництвом виконання суб'єктом цього процесу завдань, визначених у змістовому компоненті, на кожному етапі навчально-виховної роботи, дотримуючись принципів і застосовуючи доцільні форми, методи та прийоми, дозволить отримати кінцевий результат, а саме, готовність майбутнього соціального педагога до роботи з поліетнічним складом населення [5].

У своєму дослідженні Н.В.Якса розглядає полікультурну освіту як складову сучасної освіти, що включає організацію і зміст педагогічного процесу, де представлено дві чи більше культур, які відрізняються мовною, етнічною, національною чи расовою ознакою. Велику увагу дослідниця приділяє принципу діалогу і взаємодії різноманітних культур, який передбачає, що найбільш повно власна культура усвідомлюється лише за умов взаємодії, діалогу різних культур, коли стають очевидними та зрозумілими особливості кожної окремої культури. Формування людини, здатної до ефективної життєдіяльності в багатофункціональному середовищі, яка володіє розвинутих почуттям розуміння й поваги до інших культур, на думку дослідниці, є основною метою полікультурної освіти. У зв'язку із цим, найважливішим завданням полікультурної освіти є формування в студентів уявлень про різноманітність культур і світі, виховання позитивного сприйняття національно-культурних і етноконфесійних особливостей народів.

Особливого значення дослідниця приділяє процесу входження людини в культуру і професію, основою якого є культурна діяльність майбутнього фахівця. Культурна діяльність включає міжкультурне та полікультурне спілкування яке відіграє вирішальне значення у особистісному і професійному розвитку людини, тобто, набуває першочергового значення у самостійній професійно-культурній діяльності майбутнього вчителя [10].

У психолого-педагогічній літературі полікультурна освіта визначається також як складний багатоаспектний педагогічний феномен, що розуміється як вид цілеспрямованої соціалізації школярів. У процесі вивчення феномена необхідно враховувати етносоціальний, аксіологічний, культурологічний аспекти. Серед факторів розвитку полікультурної освіти виділяються: зближення й інтеграція різних доктрин освіти національних освітніх систем на засадах сумісності, міжнародного консенсусу, визнання універсальних освітніх ідеалів і цінностей при неодмінному зближенні і підтримці особливостей і пріоритетів освітніх систем, що інтегруються [8; 9]. Зокрема, Я.Полякова наголошує, що полікультурна освіта, будучи особистісно орієнтована, спрямована на створення психолого – педагогічних умов, для формування творчої, толерантної особистості, здатної створити матеріальні і духовні багатства, вихованої на національних і загальнолюдських цінностях. Саме полікультурна освіта реалізує гуманістичні принципи в змісті освіти й в організації процесу навчання. На думку дослідниці мета-принципом полікультурної освіти в дослідженні виступає полілог культур, як основа буття і мислення сучасної людини, загальний спосіб освоєння духовно-ціннісних основ життя, форма пошуку самого себе, спосіб пізнання світу, спосіб становлення особистості, її самовизначення. Авторка підкреслює, що соціокультурний компонент становлення особистості є найважливішою складовою змісту полікультурної освіти школярів. Дослідниця виділила найголовніші умови становлення особистості школяра в полікультурній освіті. Це – соціальна стабільність, наявність полікультурного середовища, гуманізація освітнього середовища, демонстрація зразків аксіологічних імперативів, задоволення освітніх, пізнавальних і культурних потреб школяра, соціально-педагогічна підтримка особистості школяра [8].

Н.Н.Харьковою була розроблена технологія полікультурної освіти, яка розглядається дослідницею як особливо організований процес навчання та виховання, який сприяє збагаченню знань фактами та уявленнями про національну культуру, сприяє розвитку соціальних навиків спілкування, сприяє формуванню культури спілкування, засвоєнні системи понять і уявлень про полікультурне середовище, формує доброзичливе ставлення до оточуючих людей, сприяє розвитку навиків міжнародного спілкування. У процесі полікультурного виховання авторка виділила такі принципи: принцип діалогу та взаємодії культур, принцип дидактичної культуро образності, принцип готовності до співробітництва, принцип співробітництва, принцип ціннісних орієнтацій, принцип дієво-творчого підходу [9].

Таким чином, полікультурна підготовка розглядається науковцями як важлива складова професійної освіти майбутнього вчителя. Зокрема, якість професійної освіти залежить від добору структурування, змісту полікультурної освіти, формування професійної культури майбутнього вчителя, здійснення культурологічного, морально-етичного напрямку навчально-виховної діяльності на різних етапах підготовки фахівця.

Схожі ідеї висловлюються одним з найбільш відомих науковців-гуманістів Г.Олпортом. На його думку, одна з цілей навчання – ознайомити підростаюче покоління з мудрістю минулого і теперішнього, для того, щоб підготувати молодь до вирішення проблем майбутнього. Дослідник виділив ряд перспективних проблем, які безперечно виникнуть у майбутньому. Серед шести виділених проблем дві пов'язані з питаннями багато національності сучасного суспільства. Зокрема, автор вважає, що нове покоління має усвідомити, що необхідно з повагою ставитися до всіх народів світу. Епоха, коли кастова дискримінація і сегрегація були звичними залишилася у минулому. У зв'язку з цим буде потрібним глибоке розуміння культур світу та їх принципових відмінностей у цінностях [7].

Висновки... В результаті аналізу окремих аспектів проблеми полікультурної освіти можемо зробити висновок, що поняття “полі культурності” є складним. Це унеможливує однозначне трактування терміну “полікультурна освіта” та зумовлює комплексне його вивчення на всіх освітніх етапах, в тому числі й на етапі професійної підготовки майбутніх вчителів.

Література

1. Багатокультурність і освіта. Перспективи запровадження засад полікультурності в системі середньої освіти України. Аналітичний огляд та рекомендації / за ред. О.Гриценка. – К.: УЦКД, 2001. – 96 с.
2. Бессарабова И. Поликультурное образование в России и США: к постановке проблемы / И.С. Бессарабова // Современные проблемы науки и образования. – 2008. – № 5. – С.7-10.
3. Болгарина В. Культура і полікультурна освіта / В.Болгарина, І.Лощенова // Шлях освіти. – 2002. – № 1. – С.2-6.
4. Гуренко І. Проблема професійної підготовки майбутнього соціального педагога в сучасних соціокультурних умовах: полікультурний аспект / І.Гуренко // Зб. наук. пр. БДПУ (Пед.науки). – № 4. – Бердянськ: БДПУ, 2009. – С.153-161.
5. Назаренко Г. І. Професійна компетентність особистості викладача післядипломної педагогічної освіти / Г. Назаренко // Освіта Донбасу. – 2010. – № 2. – С.80.
6. Олпорт Г. Личность в психологии / Гордон Олпорт. – М.: «КСП+», 1998. – 345 с.
7. Перроті А. Виступ на захист полікультурності / Антоніо Перротті. – Львів: Кальварія, 2001. – 128 с.
8. Полякова Я. Деякі проблеми формування полікультурної особистості школярів засобами іноземної мови / Я.Полякова // Гуманізація навчально-виховного процесу: збірник наукових праць. – Вип. XXXVIII / заг. ред. проф. В.І.Сипченка. – Слов'янськ: Видавництво центр СДПУ, 2007. – С.201-205.
9. Харькова Н.Н. Технологія полікультурного виховання молодших школярів / Н.Н. Харькова // Зб. наук. пр. – Вип. XLV / заг. ред. проф. В.І.Сипченка. – Слов'янськ: Видавництво центр СДПУ, 2009. – С. 377-378.
10. Якса Н.В. Теоретичні засади професійно-педагогічної підготовки майбутніх вчителів до взаємодії суб'єктів освітнього процесу в умовах полі культурності Кримського регіону / Наталія Володимирівна Якса. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2006. – 433с.

Анотація

У статті аналізуються окремі аспекти вивчення проблеми полікультурної освіти, розглядаються різні підходи до визначення змісту та структури полікультурної освіти як складової професійної підготовки майбутніх вчителів.

Анотация

В статье анализируются отдельные аспекты изучения проблемы поликультурного образования, рассматриваются различные направления в изучении содержания та структуры поликультурного образования как составляющей профессиональной подготовки будущих учителей.

Summary

The article analyzes separate aspects of investigating the problem of multicultural education and examines different approaches in determining the contents and structure of multicultural education as a part of professional training of future teachers.

Ключові слова: професійна освіта, полікультурна освіта.

Ключевые слова: профессиональное образование, поликультурное образование.

Key words: professional education, multicultural education.

Подано до редакції 13.10.2010.

Рекомендовано до друку канд. пед. наук, доц. Березюк О.С.

УДК 378:37.08

© 2010

Корягіна Н.В.

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ГАЛУЗІ ПРИРОДОЗНАВСТВА ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Оновлення і реорганізація системи освіти вимагає подолання формалізму в професійній діяльності педагога, проведення різноманітних форм науково-методичної роботи, експериментальних досліджень; засвоєння інновацій, які відповідають спрямованості навчального закладу. Тому підготовка майбутніх учителів у вищому педагогічному навчальному закладі потребує у ваги до розвитку та формування експериментальних умінь і навичок; здібностей до науково-дослідної роботи; вміння виокремлювати педагогічні проблеми; вміння аналізувати та впроваджувати перспективний педагогічний досвід; володіти інноваційними технологіями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Теоретичну основу нашого дослідження складають ідеї та наукові узагальнення модернізації вищої педагогічної школи, викладені у законодавчих актах і нормативних документах України про освіту; наукові праці, що розкривають структуру педагогічної діяльності та специфіку фахової підготовки (Ф.Н.Гоноболін, В.Г.Кремень, Н.В.Кузьміна, В.А.Сластьонін), теоретичні висновки щодо готовності особистості до інноваційної професійно-педагогічної діяльності (А.М.Алексюк, Г.О.Балл, І.А.Зязюн, Л.О.Хомич); концептуальні дослідження проблеми особистісно орієнтованого навчання і виховання (Є.В.Бондаревська, І.Д.Бех, С.У.Гончаренко, О.В.Сухомлинська, І.С.Якиманська); ідеї і наукові узагальнення щодо оволодіння прийомами розумових дій, способів активізації розумової діяльності, раціональної організації навчального процесу (Я.Я.Болюбаш, В.М.Галузинський, П.Я.Гальперін, М.В.Гриньова, П.П.Давидов, М.М.Скаткін, О.Я.Савченко, Н.Ф.Тализіна); основні положення методології педагогічного наукового дослідження (Ю.К.Бабанський, С.У.Гончаренко, В.І.Загвязинський); підготовка вчителя галузі природознавства (М.В.Гриньова, Н.М.Буринська, Н.О.Гуріненко, О.Я.Рибалка).

Аналіз опублікованих психолого-педагогічних праць, інших літературних джерел свідчить, що проблема інноваційної педагогічної діяльності відображена в багатьох дослідженнях. Проте інноваційні підходи у підготовці майбутнього вчителя галузі природознавства, зокрема до проведення експериментальних досліджень, висвітлені вкрай недостатньо. Спектр суперечностей та низка існуючих в інноваційному освітньому просторі проблем породжують необхідність обґрунтування нових підходів до підготовки майбутніх учителів галузі природознавства у вищому педагогічному навчальному закладі, спрямованих на формування вчителя-дослідника, якому притаманний високий рівень професійної майстерності. Запорукою успіху й упевненості майбутнього педагога у професійній діяльності є практична підготовка студента, його творчий потенціал, вміння використовувати інноваційні технології навчання.

Формулювання цілей статті... Мета дослідження полягає у розкритті змісту та завдань експериментальних досліджень з галузі природознавства як провідної форми і важливої складової інноваційної педагогічної діяльності вчителя; розробці й теоретичному обґрунтуванні моделі формування готовності майбутніх учителів галузі природознавства до інноваційної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження... Розвиток сучасної школи здійснюється через процес розробки і оволодіння новими інноваціями. Інноваційна педагогічна діяльність завжди орієнтується на певний зміст, тобто на знання, які слід здобути у процесі навчання, та на якості особистості, які необхідно виховати. Залежно від того, які цінності домінують при цьому, педагогічна діяльність в освітніх перетвореннях може мати формуючий (традиційний) або розвивальний (гуманістичний) характер [1, с. 68].

Провідною формою і важливою складовою інноваційної педагогічної діяльності вчителя галузі природознавства є експеримент, результати якого збагачують майбутніх учителів новими знаннями про навчально-виховний процес, дають змогу переконатися на підставі педагогічної практики в ефективності нових ідей і технологій [5, с. 14].

Модель підготовки педагогів до використання інноваційних технологій, на думку фахівців (В.Сластьонін, Л.Подимова, О.Козлова), включає такі взаємозумовлені компоненти:

- а) поінформованість про інноваційну педагогічну технологію шляхом:
 - оволодіння змістом та методикою інноваційних педагогічних технологій;
 - оволодіння технологією розробки та застосування педагогічних інновацій;